

Opetus- ja kulttuuriministeriölle Suomen Olympiakomitean lausunto liikuntapaikkarakentamisen rahoitussuunnitelmaan 2024–2027 ehdotetuista valtakunnallisesti merkittävistä liikuntapaikkarakentamishankkeista

VIITE: Lausuntopyyntö liikuntapaikkarakentamisen rahoitussuunnitelmaan 2024–2027 ehdotetuista valtakunnallisesti merkittävistä liikuntapaikkarakentamishankkeista (VN/33658/2022, VN/33658/2022-OKM-14)

Suomen Olympiakomitea lausuu opetus- ja kulttuuriministeriölle liikuntapaikkojen perustamishankkeiden rahoitussuunnitelmaa varten. Lausunto kohdistuu rahoitussuunnitelmassa käsiteltäviin valtakunnallisesti merkittäviin, huippu-urheilun kannalta keskeisiin hankkeisiin.

Olympiakomitean tavoitteena on, että mahdollisimman monella huippu-urheilijalla on kansainvälisen vertailun kestävä päivittäinen valmentautuminen ja toimintaympäristö periaatteella parhaat parhaiden kanssa. Suomalaisen huippu-urheilun kannalta keskeisillä urheilumuodoilla tulisi olla liikuntapaikkaolosuhteet, jotka täyttävät kansainvälisen tason harjoittelu- ja valmennusvaatimukset sekä kansainvälisten kilpailujen järjestämisvaatimukset. Liikuntapaikkojen perustamishankkeiden valtionavustuksella ja erityisesti sen valtakunnallisesti merkittävillä hankkeilla suunnatulla osuudella on keskeinen merkitys näiden olosuhteiden syntymiseen.

Olympiakomitean näkemyksen mukaan valtakunnallisesti merkittävien hankkeiden tuki tulisi kohdentaa hankkeisiin, jotka vastaavat suomalaisen huippu-urheilujärjestelmän kohdennuksiin (painopistelajit ja toimintaympäristöverkosto) sekä kulloinkin kyseessä olevien lajien keskeisimpiin tarpeisiin. Avustuksella tulisi luoda pitkäjänteisiin keskittämiskäytäntöihin perustuvia harjoitus- ja valmennusolosuhteita, joissa käytettävyys harjoitteluun ja valmentautumiseen on varmistettu. Tämä edellyttää lajiliiton vahvaa tukea ja hankkeeseen yhdistyviä valintoja, kuten valtakunnallisen valmennustoiminnan keskittäminen. Kansainväliset vaatimukset täyttävien tapahtumaolosuhteiden osalta keskeistä on luoda puuttuvia ja tarvittavilta osin päivittää olemassa olevia huippu-urheilun arvokilpailuolosuhteita. Avustuksen vaikuttavuuden näkökulmasta Olympiakomitea pitää tärkeänä painottaa hankkeita, joiden toteutumisedellytyksiin valtionavustuksilla on erityisen suuri merkitys ja joilla on kunnan/kaupungin tuki.

Lausunto pohjautuu huippu-urheilun menestystavoitteiden linjauksiin lajien priorisoinnista ja toiminnan keskittämisestä. Lausunnon esitettävien hankkeiden arvioinnin perustana on Olympiakomitean määrittelemät kriteerit valtakunnallisten huippu-urheiluolosuhdehankkeiden arviointiin (liite 1). Kriteerit on hyväksytty Suomen Olympiakomitean hallituksessa 18.9.2018.

Lausunto on valmisteltu Suomen Olympiakomitean asiantuntijoiden toimesta. Valmistelussa on hyödynnetty Paralympiakomitean asiantuntemusta. Lajiliitoille sekä liikunta- ja urheilujärjestöjen olosuhdevastaaville on tarjottu mahdollisuus esittää näkemyksiä hankkeista.

Lausunnon valmistelussa on huomioitu kaikki hankkeet, joita on esitetty Opetus- ja kulttuuriministeriölle rahoitussuunnitelmaan valtakunnallisesti merkittävänä hankkeina, pl. Olympiastadion. Hankkeet on arvioitu ja pisteytetty Olympiakomitean asiantuntijoiden toimesta ja ne esitetään perusteluineen pisteytyksen mukaisessa prioriteettijärjestyksessä. Lausunto on hyväksytty Olympiakomitean hallituksessa 24.10.2023.

Olympiakomitean prioriteettijärjestys rahoitussuunnitelmaan 2024–2027:

Arvioinnissa erottuu korkeammalla pistemäärällä kolme hanketta (sijat 1–3).

1. Myllypuron Jääurheilukeskus, Helsinki

Hanke muodostaa olosuhteet pikaluistelun ja taitoluistelun huippuvalmennuskeskukselle. Hanke tarjoaa pika- ja taitoluistelulle kaikki laji- ja oheisharjoittelutilat. Esteetön kaukalo pääkaupunkiseudulla parantaa merkittävästi parajääkiekon harjoittelu- ja kilpailuolosuhteita. Hanke kytkeytyy toiminnallisesti Pääkaupunkiseudun urheiluakatemiaan ja Helsingin Olympiavalmennuskeskukseen palvelten urheiluakatemian urheilijoita ja hyödyntäen Urhean palveluita maajoukkuetoiminnassa ja leirityksissä. Pikaluistelun osalta hanke luo Suomeen toistaiseksi täysin puuttuvan halliolosuhteen, joka mahdollistaa valtakunnallisen valmennuksen keskittämisen sekä arvokilpailujen järjestämisen. Hanke palvelee hyvin vammaisurheilua ja luo esteettömät harjoittelu- ja kilpailuolosuhteet liikuntaesteisten jäälajeihin, sillä hankkeessa on esteettömyys huomioitu esteettömyyden perustasoa paremmin. Lisäksi hanke tuottaa harjoittelu- ja valmennusolosuhteita yleisurheiluun ja kaukalolajeihin. Hanketta edistävät Luistelu- ja Taitoluisteliitto yhdessä. Kaupunki suhtautuu hankkeeseen myönteisesti ja hankkeella on suunnitteluvaraus. Hankkeen suunnittelussa on kiinnitetty erityistä huomiota kestäviin energiaratkaisuihin. Paikka on helposti saavutettava julkisilla kulkuvälineillä esteettömästi.

2. Kontiolahden ampumahiihtokeskuksen valaistus, Kontiolahti

Kontiolahti on ampumahiihdossa lajin huippu-urheilun keskus Suomessa ja ainoa paikka, jossa voidaan toteuttaa lajin huippu-urheilutaseista harjoittelu-, valmennus- ja kilpailutoimintaa. Kontiolahden ampumahiihtokeskuksen valaistus ei vastaa enää tämän päivän vaatimuksia, mihin myös kansainvälinen lajiliitto on ottanut kantaa. Mikäli hanketta ei toteuteta, on todennäköistä, että kansainvälisiä ampumahiihtokisoja ei pystytä Suomeen tulevana vuosina myöntämään. Kontiolahti vastaa kaikilta muilta osin erinomaisesti kansainvälisten kisojen vaatimuksiin. Valaistuksen uusiminen parantaa lajin olosuhteita myös paralajien osalta, ja onkin tärkeää, että esteettömyys huomioidaan hankkeessa kauttaaltaan. Ampumahiihdon valmennusta ja huippu-urheilua on keskitetty Kontiolahdelle, ja lajiliitto tukee hanketta. Joensuun Urheiluakatemian kautta ampumahiihtäjällä on mahdollista toteuttaa kaksoisuraa kaikilla opiskeluasteilla ainoana paikkana Suomessa. Lisäksi keskus palvelee maastohiihtoa ja omaehtoista liikunnan harrastamista. Kontiolahden ampumahiihtokeskus oli ensimmäinen maailmassa, jolle vuonna 2022 myönnettiin ”IBU Sustainability Award”-palkinto vastuullisuustyön tunnustuksena. Parannuksen myötä LED-valaistus parantaisi olosuhteen energiatehokkuutta. Kontiolahti sijaitsee hankalien kulkuyhteyksien päässä, mikä tekee kohteesta toimintarajoitteisille henkilöille vaikeasti saavutettavan.

3. Puijon hyppymäkien peruskorjaus, Kuopio

Hiihtoliitto on keskittänyt merkittävästi mäkihypyn ja yhdistetyn toimintaa Puijonlaaksoon ja Kuopioon, jossa elävät, harjoittelevat, opiskelevat ja työskentelevät näiden kahden lajin lähes kaikki huippu-urheilijat ja valmentajat. Hiihtoliitto tukee hanketta, ja kokonaisuus tukisi lajin olosuhdestrategiaa laaja-alaisesti mäkihyppääjän polulla. Olosuhteiden ylläpito on tarpeellista lajien kehittymisen ja mm. turvallisuuden näkökulmasta. Kuopion kaupunki on vahvasti sitoutunut keskuksen kehittämiseen, ja kaupungilla on laaja yhteistyösopimus Hiihtoliiton kanssa. Yhteistyön tavoitteena on mm. Kuopion urheiluakatemian tutkimus- ja asiantuntijatyön vahvistaminen sekä yhä parempi urheilun ja opiskelun yhdistäminen. Kaupungin rahallinen tuki hankkeelle on sidottu OKM:n myönteiseen rahoituspäätökseen. Suositeltavaa olisi, että esteettömyys huomioidaan myös kohteen katsomotilojen ja kulkuväylien suunnittelussa.

4. Kuortaneen Uintikeskus, Kuortane

Uinnin maajoukkue-, paramaajoukkue-, nuorten maajoukkue-, alue- sekä seuraleiritystä palveleva harjoitteluolosuhde sekä valmennuskeskus, jossa prioriteetti allas- ja ratavuoroille annetaan kilpauinnille ja jonka varustelu vastaa huippu-uinnin tarpeisiin. Uusi uimahalli vahvistaa eri harjoitus- ja valmennuskeskusten kokonaisuutta, johon huippu-uinnin osalta liittyvät uinnin olympiavalmennuskeskus Urheassa ja paraurheilun valmennuskeskus Pajulahdessa. Hanke rakentaa puuttuvan kansainvälisen huippuolosuhteen leirityksen olemassa olevien oheispalvelujen ja -olosuhteiden luokse sekä tukee muiden lajien olosuhteita ja välineistöä. Halli sijoittuu Kuortaneen Urheiluopiston valmennuskeskuskampukselle, joka on yksi kuudesta Olympiakomitean Urheiluakatemiaohjelman valtakunnallisista urheiluakatemiaista. Päivitetystä hankesuunnitelmasta (joulukuu 2022) esteettömyyttä on laajennettu. Kuortane ei ole helposti saavutettavissa julkisilla liikennevälineillä.

5. Hakametsän Sport Campus, Tampere

Tampereen Hakametsän alueelle suunnitellaan laaja ja täysin uusi liikunnan ja urheilun keskittymä, joka palvelee muun muassa salibandya, voimistelua, jääurheilua ja lentopalloa. Toteutuessaan hanke mahdollistaa erityisen urheilun keskuksen campus-alueineen, oheisharjoittelutiloineen ja urheilijoiden asumisjärjestelyineen. Urheiluakatemia-yhteistyö on merkittävässä roolissa. Tavoitteena on rakentaa Urhean tyyppinen keskittymä, jossa kohtaavat hyvinvointi, liikunta ja urheilu sekä viimeisin tietotaito, kuntestausta ja tutkimusta sekä osaamisen kehittämistä keskitetään myös kampukselle. Salibandy on jo keskittänyt toimintaansa Tampereelle, ja hankkeen toteutuminen mahdollistaisi myös kansainvälisten tapahtumien ja pääsarjaotteluiden järjestämisen tulevaisuudessa kaupungissa. Hakametsä Sport Campus edistäisi myös merkittäväällä tavalla Tampereella 2026 pelattavien salibandyn miesten MM-kisojen järjestämistä. Tampere on sijainniltaan ja liikenneolosuhteiltaan keskeinen kaupunki, jossa myös parajääkiekko on nousussa. Suosittelemme, että kohteeseen rakennettavista harjoitushalleista vähintään yhteen sijoitetaan esteetön kaukalo. Lajiliitoista voimistelu ja salibandy tukevat hanketta. Esteettömyys tulee huomioida kohteen kaikissa harrastus-, katsomo- ja yleistiloissa.

6. Garden Helsinki, Helsinki

Huippu-urheilutapahtumien järjestämistä palveleva areenakokonaisuus. Kaksi areenaa, joista toinen on uusi ja toinen peruskorjataan Mid-areenaksi. Hanke parantaa jää- ja sisäurheilulajien olosuhteita paikallisesti ja mahdollistaa myös kansainvälisen tason olosuhteet telinevoimistelun maajoukkueurheilijoille sekä telinelajien kansallisen tason voimistelijoille ja lasten laadukkaan voimistelun toteuttamiseen. Se uudistaa useiden lajien arvokisaolosuhteita, mahdollistaen nyt puuttuvan olosuhteen koripallon miesten arvokisaturnausten järjestämiseen. Lajiliitoista voimistelu, salibandy ja koripallo tukevat hanketta. Esteettömyys tulee huomioida kaikkien lajien harrastus-, katsomo- ja yleistiloissa. Kohde on sijainniltaan helposti saavutettava.

7. Turun Ratapiha, Turku

Hankkeesta suunnitellaan kansallisesti sekä kansainvälisesti merkityksellistä elektronisen urheilun, jääkiekon, tapahtumien, kulttuurin ja elämysten keskittymää. Elektroninen urheilu ei kuulu huippu-urheilujärjestelmän painopistelajeihin. E-urheilu on kuitenkin nousussa toimintarajoitteisten henkilöiden harrastuksena ja esimerkiksi sellaiset henkilöt, joilla on liikuntavamma voivat kilpailla e-urheilussa samoissa kilpailuissa. Jääkiekon osalta arvokisaolosuhteet täyttyvät nykyisellään. Kohde on sijainniltaan keskeinen ja hyvien kulkuyhteyksien päässä. Esteettömyys täytyy ottaa huomioon kauttaaltaan kaikissa tiloissa ja huomioida mm. kilpailijoiden, valmentajien, toimitsijoiden ja yleisön kannalta.

Lopuksi

Hakemuksista kokonaisuudessa erottuu selkeä kärkikolmikko, joilla on suuri merkitys suomalaisen huippu-urheilun kehittymiselle ja menestykselle k.o. lajeissa (ampumahiihto, mäkihyppy ja yhdistetty sekä pikaluistelu, taitoluistelu ja parajääkiekko).

Muiden hankkeiden ja erityisesti monia lajeja koskettavien olosuhteiden osalta merkittävien valtakunnallisten huippu-urheiluhankkeiden priorisoiminen on haastavaa. Huippu-urheilun olosuhteet paikalliselta tasolta valtakunnalliselle tasolle ovat jatkumo, jossa eri tasot tukevat toisiaan, ja hankkeet, jotka palvelevat useita lajeja, usein palvelevat niitä eri tavoin. Hankkeiden valtakunnallisten, alueellisten ja paikallisten elementtien määrä vaihtelee, ja niitä voi arvioida luotettavasti vasta toteutuneesta toiminnasta. Hakemusasiakirjoista on pääosin hankalaa arvioida, miten esteettömyys toteutuu hankkeessa ja tukeeko hanke paraurheilua.

Liikuntapaikkojen perustamishankkeiden avustuksiin osoitettu vuotuinen rahoitusmäärä on turvattava vähintään nykytasolla, mikä sekään ei mahdollista avustusta kuin osalle valtakunnallisesti, alueellisesti ja paikallisesti tarpeellisista hankkeista. Vuonna 2019 eduskunnan hyväksymässä liikuntapoliittisessa selonteossa todettiin, että liikuntapaikkarakentamisen lisätuen tarve olisi 10–15 miljoonaa euroa vuodessa, minkä lisäksi 2020-luvun alussa tarvittaisiin noin 20 miljoonan euron kertainvestointi.

Olympiakomitea on huolissaan hallituskauden loppua kohti kiristyvistä leikkauksista opetus- ja kulttuuriministeriön valtionavustuksiin. Mikäli leikkaukset toteutetaan, tämä vaarantaa hallitusohjelman tavoitteita lisätä suomalaisten liikkumista ja edistää huippu-urheilua. Hallitusohjelmaan on kirjattu mittavat leikkaukset myös Suomen CAP-suunnitelmaa koskien maaseudun kehittämiseen, josta on rahoitettu yli 1600 liikuntapaikkaa vuosina 2014–2020.

Liikuntainfrastruktuurin kehittämistarpeet eivät vähene vaan kasvavat mm. kaupungistumisen, ilmastotavoitteiden, energiamarkkinoiden murroksen ja olemassa olevan liikuntapaikkaverkoston ikääntymisen myötä. Useimmat kokoluokaltaan merkittävät hankkeet toteutetaan monikanavaisella rahoituksella. Valtionavustus on näissä hankkeissa usein ratkaiseva hankkeen käynnistymiseksi.

Helsingissä 25.10.2023

Taina Susiluoto
toimitusjohtaja
Suomen Olympiakomitea

Lisätietoja: yhteiskuntasuhdepäällikkö Kaisa Larjomaa, 0407576643, kaisa.larjomaa@olympiakomitea.fi